

Schema Therapy Supervision Rating Scale (STSV-RS)

(goedgekeurde versie: herzien 14-11-2014)

De Schema Therapy Supervision Rating Scale is ontwikkeld door Gerhard Zarbock in samenwerking met: David Edwards, Neele Reiss, Joan Farrell, Ida Shaw, Chris Lee, Eckhard Roediger, Wendy Behary, Jeffrey Young, Arnoud Arntz. Bruikbaar voor scholing, training, onderzoek en certificering. Het copyright voor publicatie in druk berust bij de eerste auteur, Gerhard Zarbock (gzarbock@ivah.de).

De STSV-RS is een beoordelingschaal, bedoeld voor het evalueren van supervisie in schematherapie. De schaal is gebaseerd op de voornaamste kenmerken van schematherapie zoals die door een groep experts (hierboven genoemd) zijn bepaald. Voor Supervisoren is de STSV-RS ook te gebruiken als een trainingsinstrument, als hulpmiddel voor zelfreflectie en bij het plannen van supervisiesessies.

De schaal differentieert tussen trouw aan de kenmerken (“is dit kenmerk überhaupt aanwezig?”, met als codes 0 of 1) en bekwaamheid (“hoe goed wordt het uitgevoerd?”, gecodeerd op een 6-puntsschaal). De schaal evalueert zowel supervisie voor de individuele supervisor als supervisie in groepsvorm. De schaal is bruikbaar voor supervisie bij individuele schematherapie en supervisie bij schematherapie voor paren, gezinnen en groepen waarbij deze supervisie gebaseerd kan zijn op alle volgende vormen van inbreng door de supervisanten: verbale verslagen, getypte samenvattingen over casusformulering en therapieproces, de antwoorden van cliënten op zelfrapportagevragenlijsten, huiswerkopdrachten voor cliënten en sessie-opnames (audio of video).

Raamwerk en basisbegrippen

Relatie supervisor–supervisant

Een van de doelstellingen van supervisie is het bevorderen van een persoonlijke ontwikkeling bij de supervisanten. Vandaar dat de relatie supervisor-supervisant tot op zekere hoogte parallel zal lopen met de therapeut-cliëntrelatie. Van supervisoren mag dan ook verwacht worden dat ze in supervisie schematherapievaardigheden toepassen, met name limited reparenting, empathische confrontatie en afstemming op de basisbehoeften van de supervisant. Verder dienen supervisoren er alert op te zijn dat ze hun supervisanten beschermen tegen onderwerping of overgave aan meedogenloze standaarden, van zichzelf of van de supervisor.

In psychotherapie lopen meer dan in andere beroepen persoonlijke en professionele vraagstukken door elkaar. Limited reparenting heeft dan ook het tweeledige doel om zowel de persoonlijke als de professionele ontwikkeling van de supervisant te bevorderen. Een supervisor verschuilt zich dus niet achter een puur professionele rol, maar treedt als een echt mens met supervisanten in contact. Alleen op die manier kan de supervisor het geven van professionele training combineren met het handelen als een goede ouder en het geven van begeleiding en reparenting op een persoonlijk niveau.

De rol die de supervisor aanneemt in de omgang met supervisanten is afhankelijk van de inbreng van de supervisant en het moment in de supervisie. Voor supervisoren moet duidelijk zijn welke rol ze wanneer innemen, aangezien iedere rol zijn eigen specifieke emotionele en interpersoonlijke toon vraagt. Soms kan het nodig zijn dat de supervisor hierover metacommuniceert met de supervisant en met hem of haar overlegt over rolwisselingen. De voornaamste rollen zijn:

- *Supervisor als coach/leraar*, hier ligt de nadruk op het geven van training over het model en over conceptualisatie- en interventiestrategieën in schematherapie.
- *Supervisor als mentor en rolmodel*, hier ligt de nadruk op het herkennen van/omgaan met activering van schema('s) en modi in de cliënt-therapeut en/of supervisor-supervisantrelatie,

waarbij gebruik kan worden gemaakt van zelfonthulling, empathische confrontatie, grenzen stellen, enz.

- *Supervisor als therapeut/instrument voor limited reparenting*, hier ligt het accent op het geven van beperkte 'zelftherapie' aan supervisanten over schema-triggers en modusactivatie die optreden tijdens hun werk met cliënten. Hierbij kan zelfonthulling, empathische confrontatie, het stellen van grenzen, enz. gebruikt worden en kunnen supervisanten aangemoedigd worden om buiten de supervisie om zelf in therapie te gaan.

Doelen van supervisie

Overeenkomstig bovenstaande kan er onderscheid worden gemaakt tussen supervisie-doelen die betrekking hebben op de persoonlijke ontwikkeling van supervisanten en doelen die betrekking hebben op hun professionele ontwikkeling.

1. *Persoonlijke ontwikkeling van de supervisant*. Doel hier is om supervisanten te trainen in het
  - a. ... herkennen van hun vroegkinderlijke maladaptieve schema's en modi;
  - b. ... herkennen van de omstandigheden waarin hun schema's en modi worden getriggerd;
  - c. ... koppelen van schema's en modi aan vroege ervaringen en onvervulde behoeften;
  - d. ... bewust overschakelen van een disfunctionele modus naar de gezonde volwassen modus.
2. *Professionele ontwikkeling van de supervisant*. Doel is hier om supervisanten te trainen in
  - a. ... op een weloverwogen manier implementeren van fasering van de therapie: aanvankelijk het opbouwen van een band, bepalen van de schema's en modi (m.b.v. observatie, vragenlijsten, ingrijpende gebeurtenissen waarover is verteld, enz.), het geven van uitleg over schema's en het conceptualiseren ervan, het cognitief in kaart brengen van modi en het in verband brengen daarvan met schema's, belangrijke experiëntiële interventies voor herkenning en verandering, het doorbreken van gedragspatronen, zelfregulatie door de gezonde volwassen modus, autonomie en het beëindigen van de behandeling;
  - b. ... ontwikkelen van een effectieve en goed uitgewerkte casusconceptualisatie die is gebaseerd op schema's en modi (uit de kindertijd) en het op bewaarde wijze gebruiken daarvan om weloverwogen strategieën te kiezen voor het veranderen en genezen van deze schema's en modi.
  - c. ... ontwikkelen van bekwaamheid in het herkennen, benoemen en leggen van specifieke verbanden tussen de onderliggende modi, schema's en onvervulde basisbehoeften van de cliënt vanuit een oprechte houding die de ervaring van de cliënt valideert;
  - d. ... vermogen emoties bij de cliënt op te roepen en vervolgens te valideren;
  - e. ... ontwikkelen van bekwaamheid in het toepassen van specifieke strategieën uit de schematherapie: werken met modi/stoelen, imaginaire rescripting, emotiegericht werk (imaginatie, lege stoel, therapeutische relatie) cognitieve strategieën voor het confronteren van de onthechte beschermingsmodus, en het doorbreken van gedragspatronen (rollenspel tijdens de sessie);
  - f. ... voorkómen van schadelijke gevolgen voor cliënten door op vaardige wijze de intensiteit van emoties te reguleren en, indien van toepassing, na te gaan of er sprake is van neigingen tot suïcide of zelfbeschadiging, door middel van het aanbieden en uitvoeren van een crisisinterventie- en veiligheidsplan en het gebruik van emotieregulatie technieken om de veiligheid van de cliënt en het niveau van zijn/haar emoties te bewaken, zoals imaginatie veilige plek, het gebruik van transitieobjecten en consistentie in de kwaliteit van de therapeutische relatie;
  - g. ... geven van limited reparenting aan cliënten die het emotioneel zwaar hebben, waarbij de therapeut handelt als een 'echt mens' in plaats van een technicus, en zichzelf afvraagt: "Wat zou een gezonde ouder in deze situatie doen?" en overeenkomstig

reageert;

- h. ... gebruiken van verbale en non-verbale empathische afstemming, relevante en beperkte zelfonthulling om met cliënten interpersoonlijke, emotionele corrigerende en helende ervaringen tot stand te brengen (in plaats van alleen rationeel/redenerend werken);
- i. ... stellen van grenzen aan en het op empathische wijze confronteren van de cliënt;
- j. ... herkennen van botsingen in schema's/modi binnen de therapeutische relatie en het effectief toewerken naar een oplossing daarvoor.

Supervisiecontract

De supervisor geeft de supervisant een schriftelijk supervisiecontract waarin de volgende zaken worden vastgelegd:

---

1 Doelen	7 Beschikbaarheid tussen de sessies door
2 Specifieke schematherapievaardigheden om tijdens de supervisie aan te werken	8 Benadering van mogelijke problemen en moeilijkheden
3 Supervisiemethodes	9 Evaluatie van de supervisie
4 Vorm en inhoud van de sessies	10 Vertrouwelijkheid
5 Frequentie en duur van de sessies	11 Type supervisieverslag en hoe dat wordt gebruikt
6 Rollen, verantwoordelijkheden en Grenzen	12 Professionele en ethische richtlijnen voor supervisie

---

Bron: Kavanagh, D.J., Spence, S., Sturk, H., Strong, J., Wilson, J., Worrall, L., & ... Skerrett, R. (2008). Outcomes of training in supervision: Randomised controlled trial. *Australian Psychologist*, 43(2), 96-104. doi: 10.1080.00050060802056534

Schema Therapy Supervision Rating Scale (STSV-RS)

Naam supervisor:		Individueel/groep <i>(indien groep, geef details over aantal enz.)</i>	Face to face/Skype/telefonisch/enz.
Supervisor:	Code:	Land:	Behandelsetting:
Code client:	Individueel/paar/groep enz.	Voornaamste diagnose of probleem bij aanmelding:	Sessienummer:
Datum:	Opname <i>(video, audio)</i>	Aantal besproken casussen: Informatiebronnen <i>(verbale rapportage, getypte samenvatting, resultaten beoordeling, video- of geluidsopname, enz.):</i>	
Duur:			

Instructies voor beoordelaar

1. Geef per derde deel van de supervisiesessie een aparte score voor **trouw** aan het model. Geef voor elk derde deel een '1' als het beschreven supervisorgedrag waarneembaar was en een '0' als je dat gedrag niet waarnam:

0 = niet waargenomen   1 = waargenomen

Voorbeeld

Supervisor komt over als een goede ouder voor de supervisor (warm, redelijk en zorgzaam).	⓪	1	0	①	0	①
---	---	---	---	---	---	---

2. Geef een score voor **bekwaamheid** na de gehele opname bekeken te hebben. Hoe bekwaamer het optreden van de supervisor, des te hoger de score die je aan zijn of haar gedrag toekent, op basis van de volgende categorieën:

1 = niet gelukt 2 = zwak 3 = nauwelijks bevredigend 4 = bevredigend 5 = goed 6 = uitstekend

Voorbeeld

Supervisor komt over als een goede ouder voor de supervisor (warm, eerlijk en zorgzaam).	1	2	3	④	5	6
--	---	---	---	---	---	---

1. Algemeen supervisorgedrag

01. Supervisor heeft een sterke positieve aanwezigheid (zelfverzekerd, open en authentiek).	0	1	0	1	0	1
	1	2	3	4	5	6
02. Supervisor presenteert zich als een rolmodel voor therapeuten (rolbetrokkenheid, vriendelijkheid, rolwisselingen tussen meer rationeel en meer emotioneel gericht zijn.)	0	1	0	1	0	1
	1	2	3	4	5	6
03. Supervisor brengt een band tot stand tussen supervisor en supervisant (validering van gevoelens, actief luisteren).	0	1	0	1	0	1
	1	2	3	4	5	6
04. Supervisor gebruikt non-verbale communicatie (open armen, beschermende gebaren, oogcontact, zachte toon).	0	1	0	1	0	1
	1	2	3	4	5	6

2. Limited reparenting en empathische confrontatie

05. Supervisor prijst supervisant(en) voor dingen die zijn bereikt, inspanningen en prestaties; zoekt meer naar sterke kanten van de supervisant dan naar tekorten; is gericht op positieve verandering bij de supervisant en faciliteert deze.	0	1	0	1	0	1
	1	2	3	4	5	6
06. Supervisor reageert als een goede ouder op de supervisant(en): warm, zorgzaam, eerlijk, niet-veeleisend, veiligheid bieden, actief reduceren van ervaringen van stress/faalangst en angst voor beoordeling/schaamte.	0	1	0	1	0	1
	1	2	3	4	5	6
07. Supervisor spreekt over de capaciteiten van de supervisant(en) en creëert een sfeer waardoor zelfreflectie, leren en groei worden gefaciliteerd. Bevordert een gevoel van "samen komen we er wel".	0	1	0	1	0	1
	1	2	3	4	5	6
08. Supervisor geeft empathisch commentaar op/ confronteert supervisanten met 'niet-optimaal' therapeutisch optreden of modiwisselingen (valideert hierbij onderliggende behoeften/de impact van het getriggerd worden door de cliënt, reduceert gevoelens van schuld en schaamte, moedigt aan tot het vinden van een meer passende manier van therapeutische reageren).	0	1	0	1	0	1
	1	2	3	4	5	6

3. Sessiestructuur en het managen van de supervisie in het algemeen

09. Supervisor zorgt voor een evenwicht tussen structuur en flexibiliteit (begint de sessie met een doel, maar heeft geduld en is bereid om het plan aan te passen aan de behoeften van de supervisant).	0 1		0 1		0 1	
	1	2	3	4	5	6
10. Supervisor reageert over het algemeen goed op behoeften van supervisant(en), (energieniveau, mate van kwetsbaarheid, dringende kwesties, persoonlijke crisis) of een eventuele 'olifant in de kamer'.	0 1		0 1		0 1	
	1	2	3	4	5	6
11. Supervisor bepaalt de agenda voor de sessie, de inhoud ervan en andere onderwerpen in overleg met de supervisant(en), op een manier die ook garandeert dat er aandacht is voor de behoeften van de cliënt.	0 1		0 1		0 1	
	1	2	3	4	5	6
12. Supervisor adviseert supervisanten om alle geschikte schematherapie-interventies te gebruiken (cognitief, ervaringsgericht, doorbreken van gedragspatronen, interpersoonlijk), afhankelijk van de fase in de therapie van de gesuperviseerde sessie en het onderwerp daarvan.	0 1		0 1		0 1	
	1	2	3	4	5	6
13. Supervisor besteedt aandacht aan de volgorde van de activiteiten in de gesuperviseerde sessie (bijv.: agenda opstellen, vooruitgang cliënt, dringende zaken, vaardigheidstraining, reflecties, samenvatting, inplannen volgende afspraak).	0 1		0 1		0 1	
	1	2	3	4	5	6
14. Supervisor geeft uitleg over de gedachtegang achter zijn of haar evaluatie, commentaar, techniek of benadering, en doet dat in termen van schema's of modi (bijv.: "Als je het op deze manier doet, zou dit de uitkomst zijn, en als je het op die manier doet, zou de uitkomst misschien zo zijn.")	0 1		0 1		0 1	
	1	2	3	4	5	6
15. Aan het eind van de sessie geeft de supervisor een samenvatting, huiswerk, een boodschap voor mee naar huis of een 'voorraadje voor onderweg'.	0 1		0 1		0 1	
	1	2	3	4	5	6
16. Supervisant(en) presenteert/presenteren een video- of geluidsopname en supervisor geeft commentaar op belangrijke therapiemomenten.	0 1		0 1		0 1	
	1	2	3	4	5	6
17. Supervisor bekijkt een live sessie en geeft <i>in vivo</i> supervisie via een 'oortje' of met behulp van een andere methode (bijv. door de sessie te onderbreken voor een consultatie).	0 1		0 1		0 1	
	1	2	3	4	5	6
18. Supervisor geeft een gedetailleerde demonstratie van een techniek met behulp van rollenspel of een fragment van een instructievideo (modeling), en vraagt de supervisant (en) vervolgens om dit na te spelen (waarbij hij/zij de rol van therapeut aanneemt), met als doel het optreden van de	0 1		0 1		0 1	
	1	2	3	4	5	6

supervisor te verbeteren en bij te sturen.						
19. Supervisor maakt tijdens de supervisie gebruik van of verwijst naar casusconceptualisatie, moduskaarten of andere therapieformulieren	0	1	0	1	0	1
	1	2	3	4	5	6
20. Supervisor maakt tijdens de supervisie gebruik van of verwijst naar de STRS (individueel) of de GSTRS (groep).	0	1	0	1	0	1
	1	2	3	4	5	6

4. Vaardigheden van de supervisor in schematherapie

21. Supervisor benoemt modi/schema's van de cliënt en veranderingen daarin en helpt de supervisor(en) met het vinden van de juiste reacties (valideren van gevoelens en behoeften naar kwetsbare kind; grenzen stellen aan impulsieve kind; woede uiten voor woedende kind, prijzen voor het reageren vanuit gezonde volwassene en blijde kind, macht afnemen van straffende ouder, grenzen stellen aan overcompensatie, voor-/nadelen van onthechte beschermer).	0	1	0	1	0	1
	1	2	3	4	5	6
22. Supervisor geeft commentaar op processen in de sessie die te maken hebben met stressniveau, emotionele spanning, botsingen tussen modi van cliënt(en) en/of supervisor(en).	0	1	0	1	0	1
	1	2	3	4	5	6
23. Supervisor geeft commentaar op de geschiktheid van schema-interventies, gezien de structuur van de sessie.	0	1	0	1	0	1
	1	2	3	4	5	6
24. Supervisor geeft commentaar op de geschiktheid van schema-interventies, gezien de fase van de therapie.	0	1	0	1	0	1
	1	2	3	4	5	6
25. Supervisor geeft met behulp van het modusmodel commentaar op relationele kwesties tussen de supervisor(en) en/of cliënten.	0	1	0	1	0	1
	1	2	3	4	5	6

<p>*26. Supervisor belicht/ondersteunt/oppert/ doet een rollenspel over een of meer schematherapie-interventies, bijvoorbeeld:</p> <ul style="list-style-type: none"> -reparenting-gedrag naar cliënt(en) -empathische confrontatie/ grenzen stellen -emotiegericht werk waarin de supervisant actief de reparenting-rol op zich neemt en daarmee een correctieve relationele ervaring biedt; -imaginaire rescripting; -stoelwerk -cognitief werk aan modi/schema's -doorbreken van gedragspatronen -spel of andere ervaringsgerichte technieken 	<i>Type interventie</i>		0	1	0	1	0	1
	1	2	3	4	5	6		
	<i>Type interventie</i>		0	1	0	1	0	1
	1	2	3	4	5	6		
	<i>Type interventie</i>		0	1	0	1	0	1
	1	2	3	4	5	6		
	<i>Type interventie</i>		0	1	0	1	0	1
	1	2	3	4	5	6		
	<i>Type interventie</i>		0	1	0	1	0	1
	1	2	3	4	5	6		
	<i>Type interventie</i>		0	1	0	1	0	1
	1	2	3	4	5	6		
<p>27. Supervisor initieert rollenspel waarin cliënten en interventies door supervisor en supervisant(en) worden (na)gespeeld (bijv. stoelwerk, imaginaire rescripting), om op die manier inzicht, inleving in de cliënt en het ontwikkelen van 'gevoel voor wat er speelt' te bevorderen.</p>	0	1	0	1	0	1		
1	2	3	4	5	6			

* In item 26 betekent 'belicht': "Ja. Dat is een goed voorbeeld van ... dat is goed"; 'oppert' betekent: "O, daar had je ... kunnen gebruiken"; 'rollenspel doen' betekent: "Laten we dit even naspelen: hoe had je kunnen beginnen....?" De supervisant kan beide rollen aannemen (therapeut of cliënt). Item 26 bevat dus een interventie met rollenspel, in item 18 vindt er een expliciete rolwisseling en neemt de supervisor een didactische rol aan en in item 27 ligt er extra nadruk op het bevorderen van inzicht bij de supervisant, bijvoorbeeld in de ervaring/het perspectief van de cliënt. Dezelfde gebeurtenis kan daarom worden gecodeerd bij de items 18, 26 én 27. Wat betreft het coderen van item 26: elk van de genoemde interventies volstaat voor een '1' per derde deel. Om de bekwaamheidsscore op item 26 te berekenen neem je het gemiddelde van alle gecodeerde interventies in item 26.

5. Globale evaluatie van de trouw van de supervisor aan het schemamodel en zijn/haar bekwaamheid in het gebruik daarvan

1 = niet gelukt 2 = zwak 3 = nauwelijks bevredigend 4 = bevredigend 5 = goed 6 = uitstekend

Globale presteren van de supervisor als een specifieke schematherapiesupervisor (trouw aan het model, schematherapeutische competentie, relationele vaardigheden, structuur, kennis, mate waarin de stijl en inhoud van de supervisie geschikt zijn voor de supervisant).	1	2	3	4	5	6
---	---	---	---	---	---	---

6. Extra opmerkingen beoordelaar

Naam/code beoordelaar:	Datum:
Handtekening:	